

Ystävä ei unohdu – eikä ystävien puute

23.5.2019, 14:50

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja tutkija Antti Malinen keräsivät muistoja lapsuudesta ja lasten ystävyssuhteista.

Tammikuussa 2019 päättyneeseen [Leikitäänkö?](#)-keruuseen lähetti kirjoituksia 102 henkilöä. Aineisto sisältää yli 120:n suomalaisen muisteluksia yhteensä noin 700 sivun verran.

Ystävät auttavat yli elämän karioista, mutta ilman ystäviä voi turvattukin elämä tuntua tyhjältä. Useimpien vastauksissa korostuu ikätoverien ystävyden ja kaveruuden merkitys.

”Minulle oli hirveän tärkeää, että oli ystäviä. Olin pitkään ainoa lapsi, ja muuten olisin jäänyt tosi yksinäiseksi. Muiden lasten kanssa koin olevani turvassa, meillä oli omat leikit ja oli kivaa heittäytyä leikin mielikuvitusmaailmaan. Se oli oikeasti asia, joka auttoi minua vaikeissa kotioiloissa”, muisteli vuonna 1971 syntynyt nainen.

Vastaajista vanhimmat ovat syntyneet 1930-luvulla, nuorimmat 1990-luvun lopulla. Iäkkäimmät vastaajat saattavat muistella ainoata nukkeaan, joka oli niin suuri aarre, ettei sillä raaskittu edes leikkiä. Nuorimpien muistossa taas pyörivät elektroniikka- ja tietokonepelit, My Little Ponyt ja Tamagotchit. Vaikka yhteiskunnan aineellinen vaurastuminen näkyy muisteluissa, tavaran merkitys lasten elämässä ei lopulta ole muuttunut vuosikymmenten saatossa niin paljon kuin usein puhutaan. Lapset ovat aina osanneet vertailla.

”Pula-aikana kyllä lastenkin kesken oli kateellisuutta. Pihalla Pääsiäisen tienoilla joku saattoi kysyä, montako kananmunaa teillä on henkeä kohden. Jos meillä oli kaksi, niin heillä oli kolme, vaikka ei olisi ollutkaan”, kertoi vuonna 1933 syntynyt nainen.

Suurempi muutos vuosien mittaan on tapahtunut siinä, miten paljon aikuiset puuttuvat lasten touhuihin. Harrastuksiin kускаamiset ja kaverisynttärät erilaisine ohjelmineen ovat varsin tuore ilmiö. Vielä 1950-luvulla useimpien vanhemmat olivat niin kiinni omissa töissään, että lapset saivat touhuta hyvin vapaasti – elleivät sitten joutuneet itsekin töihin. Oletus myös useimmiten oli, että lapset selvittävät omat riitansa ja pulmansa itse. Joistakin tämä ajatusmaailma kasvatti vahvoja ja itsenäisiä, toiset se jätti yksin liian suuren taakan kanssa. Keruuaineisto kertoo, että koulukiusaaminen ei ole vain nykypäivän ilmiö.

”Kyllä työtä oli niin paljon ja se vei voimat aikuisilta, että ei lapsille paljon sääntöjä ollut ja ei niitä kukaan aikuinen jaksanut valvoa”, kirjoitti vuonna 1950 syntynyt mies.

Ystävyys on elämän kantavia voimia, mutta samalla taito, joka täytyy oppia. Vanhemmat sisarukset, vanhemmat ja muut aikuiset voivat näyttää mallia, mutta lopulta taitoja on testattava yksin ilman apupyöriä. Joskus tulee kolhuja, mutta joskus kaikki menee kuten pitääkin.

”Minulta leikattiin umpisuoli joskus 6-vuotiaana, niin en päässyt viikkoon ulos. Ystäväni viihdytti minua pihalla tekemällä temppeja mattotelineellä ja minä katselin ikkunasta”, muisteli vuonna 1974 syntynyt nainen.

SKS ja historiantutkija Antti Malinen Tampereen yliopistosta järjestivät *Leikitäänkö?*-keruun 15.9.2018–15.1.2019. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkistoon.

Kiitämme kaikkia keruuseen osallistuneita! Vastajien kesken arvotut kirjepalkinnot on postitettu voittajille.

Lisätietoja: SKS:n arkisto, 0201 131 240, arkisto@finlit.fi